

Поширення та чисельність *Sylvaemus uralensis* (форма *microps*) у Дністровсько-Прутському міжріччі

Олександр Михайленко

Молдавська протичумна станція (Кишинів)

MIKHAILENKO, A. Distribution and abundance of *Sylvaemus uralensis* (form *microps*) in the Dnister–Prut interfluvium. — Detailed data on the distribution and abundance of *Sylvaemus uralensis* in the Dnister–Prut interfluvium are given. It is shown that this species of wood mice inhabits all natural regions of Moldova, can be trapped in any surveyed habitat, and often dominates in numbers. The specifics of habitat preferences and population dynamics of the pygmy wood mouse in the region by districts and main types of habitats are considered. It is shown that this species dominates in almost all landscapes and types of plant communities, with a strong association with ruderal and high-grass associations. With the forest habitats excluded, the total share of *Sylvaemus uralensis* in all other types of habitats by the landscape-geographic regions is as follows: Middle Dnister—33%, Bălți—28%, Codru Massif—34%, Budzhak—43%, Lower Dnister—52%; in total for the republic—42%. The issue of the vernacular name of *Sylvaemus uralensis* is discussed.

Передмова редактора

Дослідження Олександра Михайленка (1955–1998), відомого подолянина (народжений 27 жовтня 1955 р. в с. Антонівка, Томашпільського р-ну Вінницької обл.) і не менш відомого дослідника системи санітарно-епідеміологічних та протичумних станцій, завжди вирізнялися великими обсягами польових робіт та надзвичайною ретельністю опрацювання матеріалу.

Перша версія статті мала назву «Поширення та чисельність *Apodemus microps* у Дністровсько-Прутському міжріччі (попередні дані)» і була представлена в матеріалах конференції УТТ 1990 р. «Динаміка популяцій дрібних ссавців» (Київ, Інститут зоології АН УРСР). Матеріали цього зібрання увійшли до серії з 11 невеличких препринтів, в одному з яких, що мав назву «Екологія мышей на юго-западе СССР» (Препринт № 90.11) вміщено працю Олександра.

Подальші буремні події з розвалом системи моніторингу і місць роботи зоологів і значні негаразди в особистому житті науковця і врешті його загибель (9.09.1998) унеможливили доведення багатьох раніше початих справ. Власне, доводити до публікації й наукові доробки не завжди була можливість,

й історія цієї статті — також результат низки швидкоплинних подій, через які зберігся лише препринт, який тепер і доопрацьований, вже без автора.

При підготовці рукопису до друку редактор мав задачу, окрім перекладу й редагування, осучаснити географічні терміни та номенклатуру видів, проте це не становило проблем через наявний досвід, а також і те, що нещодавно тему поширення *Sylvaemus uralensis* («*Apodemus microps*» auct.) у цьому ж регіоні докладно розглянуто й автором передмови (Zagorodniuk 2020).

Вступ

Вид *Apodemus microps* описано 1952 року (Kratochvil & Rosicky 1952), і наразі його позначають як *Sylvaemus uralensis* Pallas, 1811. Досить давно було передбачено можливість його проживання на південному заході Європейської частини СРСР. На цій території вид виявлено менше десятиріччя тому (Полушина & Вознюк 1980), і лише згодом — у Молдові (Мунтяну & Савин 1986), яка займає основну частину Дністровсько-Прутського міжріччя. У наукових дослідженнях та в прикладній теріології до останнього часу цих гризунів позначали загальною назвою «лісові миші» («*Apodemus sylvaticus*» s. l.).

Вид «*Apodemus microps*» (*Sylvaemus uralensis*) діагностується у практичній роботі Молдавської протичумної станції після кількох публікацій, що засвідчили наявність цього виду в регіоні (Межжерин 1987; Мунтяну & Савин 1988). Завдяки цьому отримано відомості про його поширення та чисельність, описані далі. В основу польової діагностики покладено визначальну таблицю видів роду *Sylvaemus*, складену автором на основі матеріалів, представлених колегами, включно з довідника ссавців Чехословаччини (Andera & Horacek 1982) та публікацій А. І. Мунтяну та А. І. Савіна (1986, 1988).

Матеріал

Загальний обсяг матеріалу. Використано такі матеріали:

а) колекція черепів (63 екз.) та стандартні проміри (включаючи зазначені для черепів) 133-х мишей роду *Sylvaemus*, здобутих у липні-вересні 1985 р. у заплаві річки Прут на дамбах Катувського рибокOMBінату;

б) стандартні проміри 139 «лісових» мишей (під *Sylvaemus*), зловлених протягом 1985–1986 рр. у трьох районах Молдови;

в) матеріали ловів дрібних ссавців під час епізоотологічних обстежень на природно-осередковій інфекції з березня 1988 р. по лютий 1989 р. у 17 адміністративних районах різних ландшафтно-географічних областей Молдови, під час яких "*A. microps*" діагностували в польових умовах.

В останньому випадку (обліки 1988–1989 років) відпрацьовано пастками типу «мишоловки» 7850 пасток-ночей (п.-н.), здобуто 2897 екз. дрібних ссавців, у т. ч. 790 *S. uralensis* (*microps*) та 405 *S. sylvaticus*.

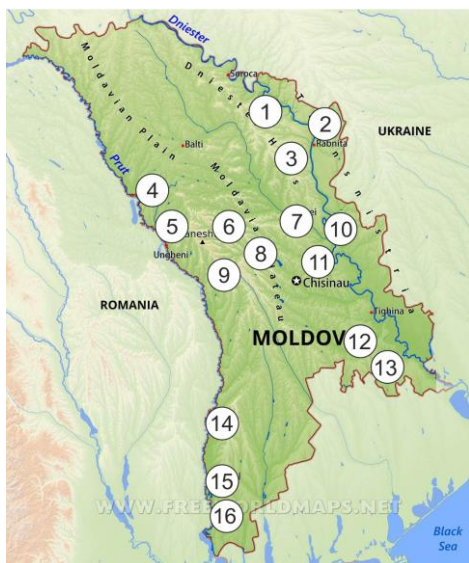

Рис. 1. Місця виловів дрібних ссавців на території Молдови. Ландшафтно-географічні області (за: Прока 1978):

I — Середньодністровська лісостепова;

II — Бельцька степова;

III — Кодринська лісова;

IV — Нижньодністровська степова;

V — Буджацька степова.

--- — межі ландшафтних областей;

○ — місця відловів дрібних ссавців (номери відповідають номерам рядків у таблиці 1).

Географія знахідок та розподіл по районах

Місця ловів показано на картосхемі (рис. 1). У таблиці 1 наведено деякі відомості про результати ловів за районами.

Діагностика

Найточніше *S. uralensis* (*microps*) визначається за черепами, у терені використовували комплекс зовнішніх ознак. У першому випадку брали до уваги, що коронарна довжина верхнього ряду кутніх зубів у цього виду не перевищує 3,7 мм, а різцеві отвори не досягають переднього їх краю. Із зовнішніх ознак діагностичними є колір спини й черевця, наявність (*sylvaticus*) чи відсутність (*uralensis*) горлової плями, проміри ступні та вуха.

Аналіз промірів (довжини ступні та висоти вуха) допускає можливість помилки в діагностиці *S. uralensis* (до 7 % вибірки «лісових» мишей) через інтрогресію ознак. Для *S. uralensis* приймали, що висота вуха становить не більше 14,0 мм, довжина ступні — до 20,5 мм (у самок до 20,0 мм).

Чисельність

Питання чисельності тут розглядаються лише з погляду оцінки частки *S. uralensis* у виловах серед інших видів мікромамалій; спроба дати інші оцінки була передчасною у зв'язку з малою тривалістю наших досліджень. Слід враховувати, що в 1988 р. і на початку 1989 р. загальна чисельність дрібних ссавців, виражена відсотком потрапляння в пастки, значно перевищувала рівень середніх багаторічних значень.

Таблиця 1. Чисельне співвідношення *S. uralensis (microps)* та *S. sylvaticus* у вилових дрібних ссавців на території Молдови

№ пункту на мапі та адміністративний район	Рік та місяць	Відпрацьовано п.-н.	Зловлено мікрома-малій (ММ)		У т. ч. зловлено екз.		Частка від всіх ММ, %%		Біотопи ^{***} , в яких <i>S. uralensis</i>	
			ви-дів	екз.	ural.	sylv.	ural.	sylv.	добували	від-сутня
1. Кам'янський	1988, V	820	5	86	7	23	8	27	Л, Лс	
2. Рибницький	1988, V	424	7	155	20	48	13	31	Л	Лс
3. Резинський	1988, V	208	8	68	2	20	3	29	Л	В Зс
4. Фалештський	1988, X	416	10	151	25	8	17	5	Л, Ст	
5а. Унгенський*	1985, IX	115	7	77	24	19	31	25	Лс, Зс	
5б. Унгенський	1988, IV	416	10	91	14	29	15	32	Лс, В, Зс	
5с. Унгенський	1988, IX	409	11	238	13	5	6	2	В	Л, Зс
6. Калараський	1988, XII	290	10	130	35	11	27	9	В	Л
7. Оргіївський	1988, XII	156	4	57	0	0	0	0		Л
8. Страшенський	1988, XI	616	9	206	83	12	40	6	Л, Ст	
9. Ніспоренський	1989, I	411	9	274	61	3	22	1	Л, Зс, В	
10а. Дубосарський	1988, III	268	4	69	12	41	17	59	ЛС	С
10б. Дубосарський	1989, I	910	10	317	152	97	48	31	В, Зс, Ст	
11. Криулянський	1989, I	211	6	101	53	0	53	0	Л, Зс, Ст	
12а. Каушенський*	1986, IV	400	6	47	21	12	45	26	Л, С	
12б. Каушенський	1988, V	704	6	328	164	64	50	20	Л, Лс, В, Зс, Ст	
13. Штефан-Вода*	1986, IV	1170	5	117	57	15	49	13	Л, Ст	
14а. Кантемірський	1988, IV	427	8	49	26	5	53	10	В	
14б. Кантемірський	1988, IX	718	9	366	100	32	27	9	В, Ст	Л
14с. Кантемірський	1989, I	188	7	139	16	2	12	1	Л, Ст	
15а. Кагульський*	1985, VIII	2072	10	583	80	53	14	9	В*	
15б. Кагульський	1988, X	157	8	41	7	5	17	12	В	
16. Кагульський	1988, X	101	3	31	0	0	0	0		Л
Сумарно (old)*	1985–86	3757		824	182	99	22	12		
Сумарно (new)	1988–89	7850		2897	790	405	27,3	14,0		

* Зірочкою відмічено вибірки 1985–1986 рр., коли ідентифікацію *S. uralensis (microps)* не проводили (на відміну від вибірок 1988–1989 рр.); ** Біотопи: Л — ліси, ЛС — лісосмуги, В — коловодні, Зс — зсувні схили, Ст — ділянки рудеральної й степової рослинності.

Результати та обговорення

Визначення черепів мишей із Кагульського району показало, що 29 екз. належали *S. uralensis* та 34 — *S. sylvaticus*. Визначення за черепами завжди збігалося з ретроспективним визначенням тих же мишей за промірами ступні й вуха; решта 70 прим. мишей з тієї ж вибірки визначені лише за промірами ступні й вуха, підсумковий результат показаний у табл. 1 (рядок 15а). З аналізу промірів мишей, відловлених у 1985–1986 рр. в Унгенському, Каушанському та Суворовському районах, встановлено, що співвідношення чисельностей

S. uralensis та *S. sylvaticus* становило 1,3:1,0; 1,8:1,0; 3,9:1,0 відповідно (табл. 1: рядки, позначені зірочками — 4а, 12а, 13), тобто повсюдно явно домінувала *S. uralensis* («*A. microps*»).

Окрім 4-х позначених зірочками вибірок 1985–86 рр., в таблиці у решті 19-ти рядках міститься найбільш повна добірка даних за 1988–1989 роки, що дозволяє досить об'єктивно судити про чисельність, поширення та біотопну приуроченість *S. uralensis*. За цей період видобуто 790 особин, що в цілому склало 27,3% від загальної кількості зловлених дрібних ссавців.

Наведені матеріали свідчать, що *S. uralensis* мешкає в більшості обстежених адміністративних районів Молдови. Відсутність цього виду серед даних обліків у Вулканештському та Оргіївському районах пояснюється малою кількістю відпрацьованих пастко-ночей, а також переважний облов лісових біотопів.

Результати аналізу ландшафтно-географічної та біотопної приуроченості *S. uralensis* у порівнянні з лісовою мишею наведено у табл. 2, звідки видно, що *S. uralensis* населяє всі природні регіони Молдови і може бути здобута у кожному з обстежених нами біотопів.

У лісосмугах, коловодних біотопах та на зсувних схилах частка цього гризуна становить близько 1/3 від загальної кількості видобутих звірків, а на ділянках бур'янів та степової рослинності він абсолютно домінує, сягаючи близько 60 %. У лісах *S. uralensis* не живе, його відловлювали тільки на узліссях і вирубках з рясним бур'яном. Тому дані, що стосуються ловів у лісах, нехарактерні й незакономірні, тому що в кожному такому випадку частка *S. uralensis* залежала від наявності (і великої кількості) степової рослинності або бур'янів та від віддаленості пастко-ліній від узлісся. Не добували цих звірят і на сплавинах у плавнях р. Прут (дані 1964, 1985 та 1988 рр., не включені до табл. 1–2), де відловлювали поодиноких *S. sylvaticus*.

Отже, *S. uralensis* демонструє виражену приуроченість до біотопів з великою кількістю бур'янів і степової рослинності. Навіть коловодні стації, лісосмуги та зсувні схили хороші для цього виду лише тому, що на них є трав'яниста рослинність відкритих просторів та вони насичені заростями бур'янів і степової рослинності. Тяжіння *S. uralensis* до застепнених ділянок і заростей бур'янів відзначають й інші дослідники (Andera & Horacek 1982).

У викладених матеріалах повністю відсутні дані щодо основної для Молдови категорії біотопів, які займають близько 80 % території республіки — сільськогосподарських угідь, агроценозів, оскільки для протичумної станції вони становлять мінімальний епізоотологічний інтерес. Цю прогалину заповнюють відомості з праці А. І. Мунтяну та А. І. Савіна (1988), які зазначають, що у Молдові *Sylvaemus uralensis* (*A. microps*) часто мешкає на оброблюваних полях та на невеликих за площею необроблюваних ділянках республіки. На існування цього виду гризунів у агроценозах вказують також М. Андера з І. Горачеком (Andera & Horacek 1982).

Таблиця 2. Ландшафтно-біотопний розподіл *S. uralensis* та *S. sylvaticus* на території Молдови (за матеріалами з табл. 1, рядки для 1988–89 років)

Ландшафтні області	Біотопи	Відпрацьовано п.-ночей	Здобуто дрібних ссавців	Здобуто <i>ural.</i>	Здобуто <i>sylv.</i>	Частка <i>ural.</i> , %	Частка <i>sylv.</i> %
Середньодністровська лісостепова	Ліси	944	210	24	43	11	20
	Лісосмуги	405	81	5	42	6	52
	Коловодні	545	160	46	70	29	44
	Зсувні схили	51	4	0	3	0	75
	Ділянки бур'янів	258	109	66	25	61	23
Бельцька степова	Ліси	340	111	4	0	4	0
	Коловодні	15	6	0	1	–	17
	Ділянки бур'янів	61	34	21	7	62	21
Кодринська лісова	Ліси	927	505	22	0	4	0
	Лісосмуги	100	30	7	14	23	47
	Коловодні	498	168	53	25	32	15
	Зсувні схили	156	39	2	6	5	15
	Ділянки бур'янів	460	134	64	12	48	9
Нижньодністровська степова	Ліси	154	61	10	8	16	13
	Лісосмуги	348	146	69	45	47	31
	Зсувні схили	435	166	68	22	41	13
	Ділянки бур'янів	405	187	122	35	65	19
Буджацький степ	Леса	455	268	1	2	1	1
	Коловодні	1091	308	128	17	42	6
	Зсувні схили	97	88	26	0	30	0
	Ділянки бур'янів	105	82	52	28	63	34
У цілому	Леса	2820	1155	61	53	5,3	4,6
	Лісосмуги	853	257	81	101	31,5	39,3
	Коловодні	2149	642	227	113	35,4	17,6
	Зсувні схили	739	297	96	31	32,3	10,4
	Ділянки бур'янів	1289	546	325	107	59,5	19,6
		7850	2897	790	405	27,3	14,0

Неповні дані щодо лісосмуг і коловодних стацій відображають тенденцію до зростання частки *S. uralensis* у виловах з просуванням з півночі на південь; найбільш повні дані — для ділянок бур'янів і степової рослинності — демонструють цю закономірність цілком переконливо.

Отже, у загальному плані можна говорити про зростання частки цього виду у виловах від північних ландшафтно-географічних областей Молдови до південних. По області Бельцьких степових рівнин накопичено недостатній для порівняння матеріал, проте дані для інших областей показують, що у південних природних регіонах (Буджацька і Нижньодністровська степові області) вид *S. uralensis* більш численний, ніж у північних регіонах.

Відсутність помітної різниці в рясності цього виду між Середньодністровською лісостеповою та Кодринською лісовою областями пояснюється тим, що остання, попри більш південне розташування, характеризується більшими висотами над рівнем моря.

Якщо виключити з розгляду матеріал щодо нехарактерних для *S. uralensis* лісових місцезнаходжень (при тому, що тут здобуто 40 % усіх дрібних ссавців), загальна для всіх інших біотопів частка цього гризуна становить такий ряд (для ландшафтно-географічних областей): Середньодністровська — 33 %, Бельська — 28 %, Кодринська — 34 %, Буджацька — 43%, Нижньодністровська — 52%; сумарно по республіці — 42%.

Викладені матеріали свідчать, що *S. uralensis* є одним із фонових видів гризунів на території Молдови (і Дністровсько-Прутського міжріччя в цілому) і часто домінує за чисельністю над іншими видами. Ці факти змушують визнати, що опубліковані до цього часу великі матеріали, що стосуються різних аспектів біології «лісової миші», що мешкає в Молдові, фактично стосуються комплексу видів *S. sylvaticus* і *S. uralensis*, що певною мірою знецінює їх.

З чималого масиву регіональної літератури, що стосується роду *Sylvaeetus*, особливий інтерес викликають публікації І. Ф. Андреева з Д. М. Гаузштейном — одні з ранніх робіт з мишоподібних гризунів Молдови (Андреев & Гаузштейн 1954; Андреев 1955). Ці дослідники, які зробили незаперечний внесок у розвиток різних розділів зоології краю, не були фахівцями у сфері систематики гризунів. У своїх публікаціях вони доводять, що в умовах Молдови мишак жовтогрудий («*Apodemus flavicollis*»), як і лісовий, постійно мешкає на сільськогосподарських полях, зустрічаючись у безлісних районах і доходячи у своєму поширенні до південних меж республіки.

За цими авторами, на полях мишак жовтогрудий нібито утворює особливу дрібну форму, що відрізняється від цього ж виду з лісів на рівні підвиду. Знавець гризунів Молдови М. М. Лозан у своїх публікаціях не підтверджує таких висновків і цілком однозначно вказує, що мишак жовтогрудий мешкає в лісах, зустрічаючись також недалеко від лісових масивів у лісосмугах, в ярах, зарослих чагарниками, та в старих садах (Лозан 1970). Наші більш ніж десятирічні спостереження узгоджуються з цією думкою.

У світлі викладеного ясно, що І. Ф. Андреев та Д. М. Гаузштейн «лісовою мишею» називали *S. uralensis*, а дрібною (польовою) формою «жовтогорлої миші» — власне лісову мишу, *S. sylvaticus*. Основною діагностичною ознакою мишака жовтогрудого для них, мабуть, служила горлова пляма, зазвичай добре виражена не тільки у *S. flavicollis*, але й у *S. sylvaticus*.

Як справедливо зауважують А. І. Мунтяну з А. І. Савіним (1988), морфологічні відмінності між *S. uralensis* та *S. sylvaticus* більш помітні, ніж між мишами лісовою (*S. sylvaticus*) та жовтогрудого (*S. flavicollis*). Тому не дивно, що зоологами, які мали у досліджених ними вибірках три близькі види роду

Sylvaemus, але не знали про існування третього з них (власне про *S. uralensis*), доводилося ділити цю вибірку тільки на два види¹.

Про вернакулярну назву *Sylvaemus uralensis* (*A. microps*)

На цей час для виду «*S. microps*» запропоновано ряд вернакулярних назв: «гірсько-європейська» (Виноградов & Громов 1984), «чехословацька» (Соколов 1984), «мала миша» (Павлинов & Россолімо 1987). Чехи називають цього гризуна «малоокою мишею» (*mysice malooka*), німці — «малою (карликовою) мишею» (*Zwergwaldmaus*), англійці — «трав'яною польовою мишею» (*Herb field mouse*) (Andera & Horacek 1982).

Як показано вище, *Sylvaemus uralensis* є мешканцем відкритих степових та застепнених просторів і досягає найбільшої чисельності в біотопах з рясною трав'янистою рослинністю. Тому на Молдавській протичумній станції в практичній роботі вид ми називаємо «степова миша». Ця назва і пропонується як постійне робоче найменування виду *Sylvaemus uralensis*.

Степова миша описана і до 1980-х років вивчалася на периферії ареалу та залишалася непоміченою в оптимумі ареалу (на просторах Східної Європи), що й породило уявлення про неї як про гірський вид. «Малою» ця миша є тільки в межах свого роду (*Apodemus sensu lato*), позаяк симпатричні з нею «миші» з родів *Mus* та *Micromys* є ще «малішими», що заважає адекватному сприйняттю назви «мала миша». Назва «степова», крім екологічності, відрізняється й співзвуччям з такими назвами, як «польова» та «лісова» «миші»².

Подяки

Автор дякує упоряднику препринтів О. А. Михалевичу за збереження матеріалів доповідей і оформлення їх у форматі препринтів, завдяки чому цей рукопис зберігся в архіві Українського теріологічного товариства. Цей текст і взято за основу поточної версії статті, представленої в цьому виданні. У підготовці рукопису до друку взяли участь Е. Король (сканування), І. Загороднюк (переклад, виготовлення рисунка і редагування тексту і таблиць), З. Баркасі (редагування англомовних частин).

¹ Колеги І. Я. Павлинов з О. Л. Россолімо (1987) пропонують аналогічне пояснення таксономічними складнощами з мишами роду *Sylvaemus* у Закавказзі (там роль «дрібної форми жовтогорлої миші» відводилася очікуваним гібридам між *S. sylvaticus* та *S. flavicollis*). Потрібно зазначити, що до теперішнього часу виходять публікації, у яких згадується про симпатричне проживання мишаків лісових та жовтогрудих у місцях, де останній вид напевно відсутній, але можливе спільне проживання *S. sylvaticus* та *S. uralensis*.

² Ідея була загалом продуктивною, проте за рік перед тим було описано це один вид *Sylvaemus*, виразно степовий, за яким і запропоновано закріпити назву «степова миша» — *Apodemus falzfeini* (Межжерин & Загороднюк 1989), нині відомий як *Sylvaemus witherbyi*. Проте є ще одна особливість цієї історії: група підвидів *Sylvaemus uralensis microps* (яка й поширена в Молдові та на прилеглих територіях України й інших країн), є виразно степовою на відміну від більш східної групи *S. uralensis* (група «*uralensis* s. str.» включно з *baessleri*, *ciscaucasicus*, *mosquensis*), яка зовсім не степова і пов'язана з різного типу деревно-чагарниковими асоціаціями, а для типового степу (напр. асканійського чи кримського) не відома (Zagorodniuk 2020). — Прим. ред.

Література

- Андреев, И. Ф., Д. М. Гауэштейн. 1954. Биологические особенности лесных мышей рода *Apodemus* в Молдавии. *Ученые записки Кишиневского гос. университета*, **13**: 95–108.
- Андреев, И. Ф. 1955. Приспособительная изменчивость популяции как начальный этап видообразования (на зоологических объектах). *Ученые записки Кишиневского гос. университета*, **20**: 223–235.
- Виноградов, Б. С., И. М. Громов. 1984. *Краткий определитель грызунов*. Наука, Ленинград, 1–140.
- Лозан, М. Н. 1970. *Грызуны Молдавии. Том I*. Штиинца, Кишинев, 1–168.
- Межжерин, С. В. 1987. Генетическая дивергенция лесных мышей подрода *Sylvimus*. *Доклады АН СССР*, **296** (5): 1256–1258.
- Межжерин, С. В., И. В. Загороднюк. 1989. Новый вид мышей рода *Apodemus* (Rodentia, Muridae). *Вестник зоологии*, № 4: 55–59.
- Михайленко, А. Г. 1990. Распространение и численность *Apodemus microps* в Днестровско-Прутском междуречье (предварительные данные). В кн.: *Экология мышей на юго-западе СССР*. Ин-т зоологии АН УССР. Киев, Препринт № 90.11: 3–12.
- Мунтяну, А. И., А. И. Савин. 1986. *Apodemus microps* Krat. et Ros. в Молдавии. *IV съезд Всесоюзного териологического общества. Тезисы докладов; Том I*. Москва, 87.
- Мунтяну, А. И., А. И. Савин. 1988. Морфологическая характеристика мышей рода *Apodemus* Каур (1829) Молдавии. В кн.: *Адаптация птиц и млекопитающих к антропогенному ландшафту*. Штиинца, Кишинев, 18–34.
- Павлинов, И. Я., О. Л. Россолимо. 1987. *Систематика млекопитающих СССР*. Изд-во Моск. ун-та, Москва, 1–285.
- Полушина, Н. А., М. Н. Вознюк. 1980. Новые данные по *Apodemus microps* Krat. et Ros. территории СССР. В кн.: *Грызуны. Материалы V Всесоюзного совещания*. Наука, Москва, 80–81.
- Прока В. Е. 1978. Ландшафты. Ландшафтное районирование. В кн.: *Атлас Молдавской ССР*. ГУГК, Москва, 69–72.
- Соколов, В. Е. 1984. *Пятиязычный словарь названий животных. Млекопитающие*. Русский язык, 1978. 1–352.
- Andera, M., I. Horacek. 1982. *Poznava e nase savee*. Mlada fronta, Praha, 1–256.
- Kratochvil, J., B. Rosicky. 1952. K bionomii a taxonomii mysi rodu *Apodemus* zijiich v Ceskoslovensku. *Zoologické a entomologické listy*. roč. 1 (15), № 1: 57–70.
- Zagorodniuk, I. 2020. Distribution and variation of mice group *Sylvaemus microps* & *uralensis* in Eastern Europe: fragmentation and clines. *Theriology Ukrainica*, **20**: 91–104. [CrossRef](#)

Резюме

МИХАЙЛЕНКО, О. Поширення та чисельність *Sylvaemus uralensis* (форма *microps*) у Дністровсько-Прутському міжріччі. — Наводяться детальні відомості про поширення та чисельність *Sylvaemus uralensis* у Дністровсько-Прутському міжріччі. Показано, що цей вид мишей населяє всі природні регіони Молдови, може бути здобутий у будь-якому обстеженому біотопі і часто домінує за чисельністю. Розглядаються особливості стаціонального розподілу та динаміки чисельності "степової миші" в регіоні по районах і основним типах місць проживання. Показано, що цей вид є домінантом практично у всіх ландшафтних районах і типах рослинних угруповань, з вираженою приуроченістю до рудеральних та високотравних асоціацій. Без урахування лісових біотопів, не характерних для виду, загальна для всіх інших біотопів частка *Sylvaemus uralensis* по ландшафтно-географічним областям складає наступний ряд: Середньодністровська — 33 %, Бельцька — 28 %, Кодринська — 34 %, Буджацька — 43 %, Нижньодністровська — 52 %; сумарно по республіці — 42 %. Обговорюється питання про вернакулярну назву *Sylvaemus uralensis*.